Deel A: Schoon Amsterdam

Aanleiding
De maatschappelijke discussie is dat Amsterdam niet schoon genoeg is. Dat geeft verminderd comfort, rommelig straatbeeld en op sommige plekken aanhoudende en behoorlijke vervuiling. De helft van Amsterdam scoort op dit moment onder de 3 door de gemeenteraad vastgestelde normen. De directies Afval en Grondstoffen, Stadswerken, THOR en stadsdelen vormen samen een nieuw Directeuren Team Schoon en hebben een analyse en scenario's voor een schoner Amsterdam uitgewerkt. In bijlage 1 bij deze notitie is de basissamenwerking nader geduid.

Huidige normering op schoon
Amsterdam heeft in de begroting gekozen om drie bestaande CROW-normen te gebruiken om te sturen op het schoonmaken, schoonkrijgen en schoonhouden van de stad:

1. Zwerfafval grof gemiddeld 80% niveau B (besluit gemeenteraad VJN 2019 en dit is in de methodiek niveau C: sober)
2. Vullingsgraad prullenbakken 80% niveau B (besluit gemeenteraad VJN 2019 en dit is in de methodiek niveau C: sober)
3. Bijplaatsingen 90% niveau B (besluit gemeenteraad VJN 2019 niveau B: verzorgd)

Zie bijlage 2 voor de opbouw van de normen zoals CROW die heeft gedefinieerd en zoals die landelijk door gemeenten wordt toegepast. Deze normpercentages zijn stedelijke gemiddelden per jaar.

Ter vergelijking: G4
Rotterdam en Utrecht hanteren hogere normen (90% niveau B), Den Haag werkt met meer gedifferentieerde normen. Bijzonder aan Den Haag en Rotterdam is dat hun sturing en monitoring gericht is op meer dan alleen een stedelijk gemiddelde. Ze hebben aanvullende doelstellingen op slecht scorende wijken. Dat kent Amsterdam nog niet.

Amsterdams Stedelijk kader schoon en afvalvrij: uitgangspunt voor de uitwerking van de scenario's
Het schoonmaken, schoon krijgen en schoonhouden van de stad vergt een combinatie van activiteiten. Globaal genomen gaat het om een combinatie van samenwerking op onderstaande thema's:

Voor een schone stad is een combinatie van integrale inzet op de eerste 5 pijlers het meeste impactvol. De zesde pijler 'hoogwaardig verwerken' levert niet direct een bijdrage aan een schoon straatbeeld. De eerste pijler 'voorkomen van afval', tweede pijler 'aanbiedmogelijkheden op orde', derde pijler "informeren en motiveren (inclusief straffen)' en vijfde pijler 'Samen met de stad' maken expliciet duidelijk dat het schoonmaken (inzamelen en reinigen) van de stad een verantwoordelijkheid van de gemeente is, het schoon krijgen en schoon houden van de stad vraagt ook iets van de Amsterdammers,

Amsterdamse ondernemers en bezoekers. En van onze samenwerking met hen. De vierde pijler uit Schoon en afvalvrij heeft als titel Reinigen, daar valt inzamelen ook onder.

Toedeling huidig budget voor schoon taken
De door de gemeenteraad vastgestelde normen zijn de basis geweest voor het toekennen van budgetten aan de directies Afval en Grondstoffen, Stadswerken en THOR. De taken en kosten en een overzicht van de kosten van een gemiddelde activiteit en de schaal die bediend kan worden is in onderstaande tabel zo goed mogelijk inzichtelijk gemaakt. In totaal is € 200 miljoen in de begroting beschikbaar gesteld voor het schoonmaken, krijgen en houden van de stad.

Pijler	Omschrijving taak	Begroting €
Pijler 4: Reiniging: deel inzameling	**Directie A&G verzorgt de Inzameling** (grof, glas, papier, rest, GFE-T, Textiel): op de schaal van de stad gaat het om in totaal per week rijden van 814 routes uitgevoerd door 614 chauffeurs en/of beladers/bijrijders en ca. 185 wagens Aantal huishoudens bedraagt 515.000.	95
Gemiddeld kost 1 route 1 dag per week jaarlijks (chauffeur/belader /wagen / ondersteuning) grofweg € 80.000,- Aantal huishoudens/inwoners dat per route wordt bereikt: - restafval ondergrondse containers bedient ca. 2.100 huishoudens - Papier/karton: 7.200 - Glas: 28.800 - Textiel: 64.900 - Grof: 2.700 Gte/t niet dekkend in de stad, daardoor aantal huishoudens per route niet beschikbaar		

Pijler	Omschrijving taak	Begroting €
Pijler 4 Reiniging: deel straatreiniging	**Directie Stadswerken verzorgt de straatreiniging** (vegen, legen prullenbakken, afhandelen meldingen): op de schaal van de stad gaat het om in totaal 640 schoonmedewerkers. Dagelijks worden prioroutes gereden, wordt wekelijks op beeld geveegd, worden meldingen meegenomen, en wordt in het Centrum daar waar tweewekelijks wordt ingezameld twee maal per week gereinigd. Dit werk is georganiseerd in 82 veegploegen (inclusief fte/wagens/ondersteuning). 26 veegploegen werken in het verzorgingsgebied Centrum, 56 veegploegen werken in de andere stadsdelen.	90
Gemiddeld kost 1 veegploeg ca. € 0,6 mln. (5 reinigers en 1 voorman + materiaal). Het verzorgingsgebied van 1 veegploeg buiten het Centrum bedraagt ca. 8.000 huishoudens.		

Pijler	Omschrijving taak	Begroting €
Pijler 4: Reiniging: deel organiseren	**Coördineren van de afhandeling van meerderheid meldingen**. Organisatie (logistiek en intensivering) en afhandeling **meldingen** (onder meer door eigen medewerkers en PANTAR): op de schaal van de stad. NB: directies hebben elk ook eigen meldingenproces ingericht.	8

Er is geen gemiddelde te berekenen

Pijler	Omschrijving taak	Begroting €
Pijler 5: informeren en motiveren: deel opsporen overtreders en straffen	**Directie Toezicht en Handhaving** concentreert zich op afvalovertredingen. Dit zijn in totaal circa 100 fte (combinatie van afvalspecialisten die fulltime op afval zitten en generieke gebieds BOA's en toezichthouders algemeen die deels op afval zitten): op de schaal van de stad.	9,3
Toezicht en handhaving is werk dat is georganiseerd in koppels. Gemiddeld kost een koppel € 181.000 (2 fte/ inclusief materieel en ondersteuning). Dit koppel is dan op jaarbasis 5 dagen per week inzetbaar. Inzet van 1 jaar 1 team toezicht Afval (9fte/7 dagen per week/inclusief materieel en ondersteuning kost € 806.000,- Er is geen uitspraak te doen over de grote van het verzorgingsgebied. Dat is afhankelijk van de taak die het koppel krijgt.		

Hoe schoon is de stad?
Amsterdam heeft meerdere normen voor de schone stad. De realisatie van de CROW-normen (stedelijk gemiddelde per jaar) geeft over de afgelopen jaren (na Corona) het volgende beeld.

	Norm	2023	2024	2025
Zwerfafval grof	80% B	84,1%	81%	81%
Vullingsgraad prullenbakken	80% B	84,4%	88%	88%
Bijplaatsingen	90% B	85%	83%	78%

Daarnaast zien we dat deze stedelijke gemiddelden onvoldoende helpende sturingsinformatie leveren. Het maakt uit in welke periode, welke maand, welke buurt, welke dag, welk uur wordt gemeten en het verkleinen van het schaalniveau waarop wordt gemeten (stad (1), stadsdeel (7), stadsgebied (1), gebieden (25), wijken (110) en buurten (518)) doet er eveneens toe.

Lerend van Rotterdam en Den Haag, inzoomend op wijkniveau, geeft het beeld dat de schoonnormen in 53 van de 110 Amsterdamse wijken niet worden gerealiseerd voor zwerfafval grof en bijplaatsingen. Er is een groot verschil tussen de wijken:

1. 5 wijken scoren lager dan 60% niveau B
2. 20 wijken scoren tussen de 60% en 70% niveau B en
3. 28 wijken scoren tussen de 70% en 80% niveau B

Vooral in Zuidoost (bijvoorbeeld Bijlmermuseum met 43%) en delen van West en Oost zijn de problemen het grootst. In de hieronder uitgewerkte scenario's nemen we de gecombineerde norm op schoon als uitgangspunt om ook op wijkniveau eenduidige sturing op de schone stad mogelijk te maken. Zie bijlage 3 voor het overzicht van de 10 slechtst scorende wijken. Op de kaart ziet het er als volgt uit.

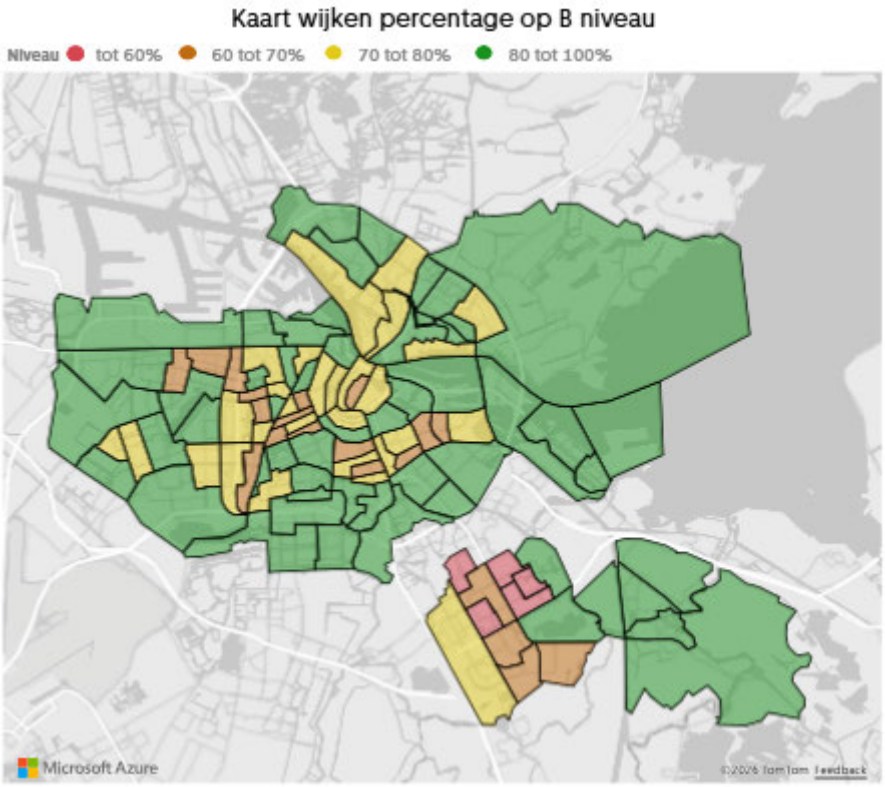

Verklarende factoren

Een combinatie van factoren maakt dat het ons op dit moment onvoldoende goed lukt om ons aan de gestelde normen te halen. De volgende factoren onderscheiden we daarbij:

- Pijler 1: Voorkomen van afval
    - Onze inrichting van openbare ruimte in relatie tot de woningen biedt nauwelijks gelegenheid om afval te helpen voorkomen. Onze scheidingspercentages van afval zijn ook onder de gemiddelde normen en we staan aan het begin van de transitie om afvalstoffen om te zetten naar grondstoffen. Inzet op consuminderen zou aanvullend effect kunnen hebben, daar ontbreekt nog Europees beleid voor.
- Pijler 2: Aanbod mogelijkheden op orde
    - Al enkele jaren zijn we de transitie van zak naar ondergrondse bak aan het inregelen. Niet overal lukt het om ondergrondse afvalcontainers binnen de norm van 150 meter te hebben. De overgang naar ondergrondse containers heeft, ook door Corona, geleid tot een groei van het aantal bijplaatsingen bij ondergrondse containers. Daar waar de zak nog gangbaar is, zien we dat de invoering van statiegeld voor een sterke vervuiling heeft gezorgd.
- Pijler 3: Informeren en motiveren (en straffen)
    - Amsterdammers houden van hun stad en gaan slordig om met de openbare ruimte en hun afval in die openbare ruimte
    - 80% en 90% op niveau B is in de ogen van veel Amsterdammers, bestuurders en politici niet schoon genoeg. Dat levert negatieve publiciteit op en zet medewerkers in de uitvoering onder druk.
    - Lik-op-stuk straffen lukt nauwelijks en is arbeidsintensief waardoor overtreders moeilijk te stimuleren zijn hun gedrag aan te passen. Aanspreken van overtreders is geen sinecure en leidt geregeld tot verbaal en soms tot fysiek geweld (tussen Amsterdammers en tussen Amsterdammers en onze medewerkers)
- Pijler 4: Reinigen (inzamelen en reinigen)
    - Door de groei van de stad, de toename van de bezoekersaantallen en de toegenomen consumptie buitenshuis worden straten, grachten en parken intensiever gebruikt en wordt de openbare ruimte sneller vuil.

        - Incidentele middelen zijn toegevoegd om structurele taken uit te oefenen waardoor druk op het organiserend vermogen van betrokken directies toeneemt en de basisdienstverlening onbedoeld fors onder druk komt te staan.
        - Het sturen op de gemiddelde stedelijke norm, waar het budget op gebaseerd is, niet precies genoeg is om de meest vieze plekken schoner te maken, krijgen en houden.
- Pijler 5: Samen met de stad
    - Het aantal afvalcontaineradoptanten groeit gestaag, het aantal initiatieven om samen met de Amsterdammers de stad schoon te maken (denk aan vuiloproer, de schoonste straat, samenwerking met BIZZ-en) voorziet in een behoefte en is een beloftevolle samenwerking die in het dagelijks werk nog niet goed georganiseerd ingepast kunnen worden.

Schoner maken, krijgen en houden van de stad: scenario's

1. Behoud van het huidige schoonniveau, gemiddeld (90%) niveau C (stadsbreed)
2. Alle 110 wijken minimaal op (90%) niveau C
3. Alle 110 wijken minimaal op (90%) niveau B

Uitgangspunt van scenario 2 en 3 is gezamenlijk sturen op resultaat in 110 wijken, gecombineerd met gebruik maken van 1 gezamenlijke norm. De verwachting is dat deze combinatie een sterk positieve invloed heeft op het straatbeeld en de noodzakelijke onderlinge samenwerking. We starten in de 10 slechtste wijken.

Randvoorwaarde/disclaimer:
Voor het uitvoeren van de scenario's geldt dat we als uitvoeringsorganisaties nog een been bij te trekken hebben om onze basisdienstverlening op orde te brengen. Het terugdringen van het hoge verzuim heeft hierbij prioriteit, naast een betere sturing en aansturing op de operatie van de inzameling afval. Het geheel van personele aanpassingen, logistieke veranderingen en wijzigingen in samenwerkende bedrijfsvoering vraagt ook geduld. We kunnen op sommige onderdelen binnen relatief korte termijn winst behalen, maar de totaalaanpak van verzuim, sturing, leiderschap en (her)inrichting van gezamenlijke werkprocessen vergt meer tijd.

Scenario 1: Behoud van het huidige schoonniveau, gemiddeld (90%) niveau C (stadsbreed)
Op dit moment zijn veel van de intensiveringen om het huidige schoon niveau te realiseren gedekt met incidentele middelen. Het totaal van de incidentele middelen telt op tot € 10,9 miljoen. In onderstaande tabel zijn de taken en de kosten die vanaf 2027 niet meer gefinancierd zijn in beeld gebracht. Zonder € 9,8 mln. structureel te begroten en € 1,1 mln. meerjarig incidenteel (t/m 2030) te begroten achten we het niet reëel om het huidige schoonniveau te behouden, terwijl dat nu al onder het kritische niveau zit.

Thema's	Taken	Structureel Miljoen €
1. Voorkomen van afval	Onder meer voortzetten actieplan afvalpreventie en aanpak statiegeldproblematiek	1,1
2. Aanbiedmogelijkheden op orde	Openstelling recyclepunten	0,3
3. Informeren, motiveren en straffen	Intensiveren activatieteams, extra toezicht en handhaving bijplaatsingen, communicatie 25 meter regel.	1,4
4. Reinigen en inzamelen	Extra inzet treintje binnenstad, veegploegen en buurtconciërges, extra inzet legen containers, etc.	7,6

5. Samen met de stad	Participatie en bewonersondersteuning	0,5
Totaal		**10,9**

Scenario 2: Alle 110 wijken minimaal op (90%) niveau C
Er zijn op dit moment grote verschillen tussen de wijken: er zijn wijken die ruim onder de norm scoren. Scenario 2 gaat uit van (90%) niveau C als ondergrens op wijkniveau; dat betekent dat alle wijken op termijn voldoen aan deze norm. Hiervoor is € 10 miljoen extra nodig bovenop scenario 1. We starten in de wijken met de laagste CROW-scores (zoals Bijlmermuseum en K-buurt). Zodat daar zo snel mogelijk significante verbeteringen worden gerealiseerd. Dit vraagt om gerichte acties zoals extra reiniging, handhaving, gedragsbeïnvloeding en samenwerking met bewoners en ondernemers. We leren van die aanpak. En verbreden de werkwijze vervolgens naar de volgende slechtscorende wijken. Zodat deze nieuwe werkwijze het verbeterde resultaat duurzaam mogelijk maakt. Dit scenario gaat dus uit van een ingroeimodel waarbij gestart wordt met de slechtst scorende wijken en toegewerkt wordt naar 110 wijken minimaal op niveau C.

In dit scenario zijn niet de kosten voor sensordata meegerekend. Kiezen voor het optimaliseren van datagebruik in de sturing in dit scenario lijkt wenselijk. De kosten nemen dan met 15 miljoen incidenteel en 3 miljoen structureel toe. Volledigheidshalve zijn deze wel in scenario 3 opgenomen.
Om extra in te zetten op de slecht scorende wijken zijn aanvullend aan scenario 1 extra activiteiten nodig, te weten:

Thema's	**Gecoördineerde en georganiseerde aanpak meest vieze wijken**	**Structureel Miljoen €**
2. Aanbiedmogelijkheden op orde	Extra reparatie en schoonhouden inzamelmiddelen	0,5
3. Informeren, motiveren en straffen	Duidelijke, positieve en meertalige informatie voor bewoners, en extra inzet afvalinterventieteam	2,0
4. Reinigen en inzamelen	Gecoördineerde aanpak, extra routes tam en grof voor deze wijken, extra wijkverzorgers.	6,0
5. Samen met de stad	Aansluiten bij bewoners- en ondernemersinitiatieven en extra inzetten op medebeheer van bewoners en ondernemers.	1,5
Additionele kosten scenario 2*		***10,0***
Cumulatief scenario 1 en 2		**20,9**

*Exclusief investeringen en kosten datagericht werken

Het is afhankelijk van werving en selectie, arbeidsmarkt, eventuele aanbestedingen, inkoop, om de juiste randvoorwaarden te creëren om in het aantal wijken met de laagste CROW-scores succesvol te kunnen interveniëren.

Scenario 3: Alle 110 wijken minimaal op (90%) niveau B
Voor een brede en zichtbare verbetering van het schoonniveau in de openbare ruimte moet het ambitieniveau in alle wijken van de stad verhoogd worden naar (90%) niveau B (acceptabel). Daarvoor zijn extra middelen nodig, ca € 40 miljoen nodig bovenop scenario 1 en 2. Dit omvat meer veeg- en meldingenteams, sensordata, vervanging van prullenbakken en intensieve gedragsbeïnvloeding. Doelstelling van dit scenario is dat we vanaf 2027 in vier jaar tijd groeien naar een minimaal niveau van 90% B in alle 110 wijken.

Thema's	**Taken**	**Structureel Miljoen €**

2. Aanbiedmogelijkheden op orde	Vervangen van prullenbakken en plaatsen doneervoorzieningen (statiegeldaanpak) en tevens straatmarkeringen voor aanbieden grof afval.	5,5
3. Informeren, motiveren en straffen	Extra communicatie inzet en tevens extra koppel Toezichthouders en structureel maken van het fietsteam centrum.	1,7
4. Reinigen en inzamelen	8 extra veegteams, 7 extra routes van het TAM team, 2 extra GROF routes, extra groepsleiders om medewerkers te begeleiden, toepassen sensordata en route optimalisaties, etc.	31,0
5. Samen met de stad	Extra container adoptanten, en extra inzetten op medebeheer bewoners en ondernemers.	1,8
Additionele kosten scenario 3		***40***
Cumulatief scenario 1, 2 en 3		**60,9**
Daarbij nog een investering van incidenteel € 15 mln. voor toepassen sensordata, inclusief route-optimalisatie (investering 2027 - 2029)		

Totaal van de scenario's

Thema's	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3	Totaal meerjarig
1. Voorkomen van afval	1,1			1,1
2. Aanbiedmogelijkheden op orde	0,3	0,5	5,5	6,3
3. Informeren, motiveren en straffen	1,4	2,0	1,7	5,1
4. Reinigen en inzamelen	7,6	6,0	31,0	44,6
5. Samen met de stad	0,5	1,5	1,8	3,8
Totaal per scenario	**10,9**	**10,0**	**40,0**	**60,9**
Totaal cumulatief	***10,9***	***20,9***	***60,9***	
+ inc. Investering sensordata			***15,0***	

Inverdieneffecten / Dekkingsmogelijkheden / alternatieven

Er zijn binnen de directies meerdere verbeterlijnen in gang gezet die op termijn zorgen voor extra dekkingsmogelijkheden:

1. Productiviteit omhoog brengen: de inzameling en de reiniging werken aan het verhogen van de productiviteit door roosteraanpassing, invoering gebiedsgericht inzamelen en leiderschapstraining;
2. Datagedreven samenwerken: er wordt geïnventariseerd welke ICT systemen gezamenlijk ingekocht kunnen worden om samenwerking mogelijk te maken en effectiviteit op straat te verbeteren.
3. Aanpak verzuim: directies A&G, SW en Thor zitten in de brede verzuimaanpak. Binnen A&G is daarnaast nog een extra verzuimaanpak gestart. In het kader van de aanpak gezonde organisatie wordt in 2026 nog geen daling verwacht. In de daaropvolgende 4 jaren wordt gemeentebreed een daling verwacht naar 6,7%. Deze cijfers zijn nog niet vertaald naar uitvoeringscijfers.
4. Samenwerken op een aantal primaire processen, zoals het verbeteren van de afhandeling van meldingen, leren van meldingen, routes afstemmen en een verbetering in de aanpak afvaloverlast zorgen voor een slimmere dienstverlening.
5. Het bestuur heeft destijds bewust gekozen voor het scheiden van de taken inzameling en reiniging. Achterliggend idee was dat inzamelingstaken op termijn mogelijk ook door marktpartijen overgenomen zouden kunnen worden. Wetende dat er op dat moment

geen marktpartij beschikbaar was die de reinigingstaken zou kunnen en/of willen overnemen.

Deel B: Ontwikkelingen m.b.t. hoogte Afvalstoffenheffing vanaf 2027

Inleiding

De afvalinzameling van de gemeente Amsterdam wordt voornamelijk gefinancierd vanuit het gesloten systeem van de afvalstoffenheffing (ASH).
Bij de begroting 2025 is besloten om de afvalstoffenheffing in 2025 en 2026 niet te verhogen en de financiering van de afvalinzameling en deels aanvullend op de opgave schone stad aan te vullen met structureel € 19,7 miljoen uit de algemene middelen naast de € 10 miljoen structurele inzet vanuit het coalitieakkoord 2022-2026.
Tegelijk is er een afspraak gemaakt dat A&G de stijgende kapitaallasten (mede als gevolg van de verduurzaming van het wagenpark en het plaatsen van containers in het Centrumgebied oplopend vanaf 2027 naar 2030 van 2,7 miljoen per jaar naar 14 miljoen per jaar) zelf moet zien op te vangen in haar begroting. Om deze stijging van kapitaallasten op te vangen zijn efficiency maatregelen in kaart gebracht en er is gekeken naar de effectiviteit van groente fruit en etensresten inzameling (gfe/t). Tegelijkertijd zijn er andere ontwikkelingen die kostenstijgingen met zich meebrengen en daardoor extra druk op de afvalstoffenheffing leggen. Dit is een behoorlijke uitdaging in combinatie met de ambities op de schone afvalvrije stad.

Deze notitie is bedoeld om de onderhandelaars inzicht te geven in de ontwikkelingen die impact kunnen hebben op de hoogte van de afvalstoffenheffing. Om daarmee keuzes te kunnen maken over de hoogte van de afvalstoffenheffing vanaf 2027.
Achtereenvolgens komen de volgende onderwerpen aan bod:

- Vergelijk tarieven ASH G4 steden
- Verduurzaming wagenpark
- Beoogde efficiency maatregelen
- Inzameling gfe/t
- Egalisatievoorziening afval
- Risico's voor andere kostenstijgingen

Tot slot geeft de notitie inzicht in de problematiek die speelt bij het functioneren van de afdeling bedrijfsafval (BAC). BAC is een afdeling die een commerciële activiteit uitvoert binnen de context van een gemeentelijke organisatie.

Vergelijk tarieven ASH G4 steden

Tarieven 2026

	Amsterdam	**Rotterdam**	**Den Haag**	**Utrecht**
1 persoon	€ 352	€ 381,90	€ 412,56	€ 346,25
2 personen	€ 469	€ 457,50	€ 463,80	€ 443,30
3+ personen	€ 469	€ 495,30	€ 507,48	€ 527,80
4+ personen	€ 469	€ 495,30	€ 507,48	€ 600,05

Ontwikkeling tarieven 1-persoons huishoudens afgelopen jaren

	Amsterdam	**Rotterdam**	**Den Haag**	**Utrecht**
2020	€ 304	€ 309	€ 339	€ 290
2021	€ 315	€ 318	€ 352	€ 302
2022	€ 331	€ 330	€ 367	€ 315
2023	€ 344	€ 352	€ 392	€ 325
2024	€ 352	€ 364	€ 403	€ 334

2025	€ 352	€ 366	€ 407	€ 336
2026	€ 352	€ 381,90	€ 412,56	€ 346,25

Op dit moment is de afvalstoffenheffing niet kostendekkend. Er is zo'n kleine € 30 miljoen algemene middelen toegevoegd om het tarief vanaf 2025 niet te laten stijgen.

Verduurzaming wagenpark

Om te voldoen aan de norm uitstoot vrij wordt het wagenpark vervangen door elektrische voertuigen:

- Momenteel hebben we 2 elektrische inzamelvoertuigen
- 45 extra voertuigen zijn gegund en worden in eind 2026/ begin 2027 geleverd
- In de jaren 2027 t/m 2029 komen daar volgens planning nog 95 voertuigen bij

Dit brengt een stijging van de kapitaallasten met zich mee van ongeveer € 11,3 miljoen. Van € 2,7 miljoen in 2027 naar € 14 miljoen in 2030. De afspraak is dat dit binnen de afvalstoffenheffing moet worden opgevangen.
Een groot risico is de beperkte capaciteit van het elektriciteitsnet. Voor toekomstige gunningen is het onzeker of er voldoende laadvermogen beschikbaar is. Dat kan leiden tot vertraging van de verduurzaming en mogelijk kapitaalvernietiging wegens niet inzetbare voertuigen.

Beoogde efficiency maatregelen

Het college heeft de ambitie om te voorkomen dat de tarieven afvalstoffenheffing de komende jaren stijgen, behoudens reguliere prijsindexatie. De verwachte groei van de kapitaallasten vanaf 2027 dient daardoor te worden opgevangen binnen de gesloten exploitatie van de afvalinzameling. Daarvoor worden maatregelen genomen die de komende jaren zorgen voor een hogere efficiency in de bedrijfsvoering, zonder daarbij het niveau van dienstverlening te verminderen. Deze maatregelen hebben met name betrekking op: Het optimaliseren van rijroutes, het verhogen van de inzetbaarheid van personeel (o.a. terugdringen ziekteverzuim) en het prioriteren in de uitvoer van projecten. Naar verwachting is er hiermee voldoende potentie om de groei van kapitaallasten grotendeels te compenseren. Het resterende tekort kan worden opgevangen door een beperktere uitrol van gfe/t verzamelcontainers.

Groente Fruit Etensresten/Tuinafval (gfe/t)

Om de stijging van de kapitaallasten binnen de afvalstoffenheffing op te vangen is ook gekeken naar de mogelijkheden om te besparen door onder andere verschillende scenario's voor de verdere uitrol van gfe/t inzameling te verkennen.
Het is wettelijk verplicht om gfe/t gescheiden in te zamelen en hoogwaardig te verwerken.
Om aan deze wettelijke verplichting te voldoen is het huidige doel: 75% huishoudens aansluiten op gfe/t inzameling waarvan 30% in 2029. De kosten voor het aansluiten van 75% van de huishoudens zijn nu geraamd op € 9 miljoen. In de huidige begroting is € 5,5 miljoen voor de uitrol van gfe/t inzameling opgenomen. Vanaf 2026 is een besparing beoogd van € 2 miljoen. Hiermee komt het beschikbare bedrag op € 3,5 miljoen en kan ongeveer 20% van de huishoudens worden aangesloten.

Resultaten tot nu toe

- 13% van de Amsterdamse huishoudens is per 1 mei 2026 aangesloten op het gfe/t-inzamelsysteem. Dit is inclusief Weesp en exclusief 174 tuinkorven.
- Gemiddeld bieden bewoners met een rolcontainer 30% gescheiden aan (ongeveer 30 kilo), bij de verzamelcontainers is dat 11% (10 kilo). Het merendeel van het gfe/t bieden bewoners in de buurten met een gfe/t-container, nog steeds aan met het restafval.

- Er is een groot verschil tussen de kosten voor gfe/t in vergelijking met andere door A&G ingezamelde afvalstromen. Daarnaast blijken de kosten voor gfe/t inzameling ook drie keer hoger dan Rotterdam en Den Haag.

Kosten Amsterdam uit de NVRD-benchmark 2025

	Restafval	**Gfe/t**	**Papier**	**Textiel**	**Glas**
Inzamelkosten per ton	€ 133	€ 760	€ 405	€ 277	€ 202
Verwerkingskosten per ton	€ 104	€ 83	-€ 106	-€ 98	-€ 15
Totaal	€ 237	€ 843	€ 297	€ 179	€ 187

Kosten Amsterdam in vergelijking met Rotterdam en Den Haag

	Rotterdam	**Den Haag**	**Amsterdam**
Inzamelkosten per ton	€ 210	€ 243	€ 760
Verwerkingskosten per ton	€ 82	€ 87	€ 83
Totaal	€ 292	€ 330	€ 843

Het lage scheidingsresultaat en/of het beperkte aantal huishoudens dat is aangesloten zijn belangrijke factoren in de kostprijs. Ter illustratie; in de huidige situatie bieden bewoners bij verzamelcontainers 11% gfe aan, als we dit weten te verhogen naar 30% dalen de inzamelkosten per ton met 67% van € 760 naar € 251.

Op basis van de huidige resultaten en beschikbare informatie is het de vraag hoe om te gaan met het afgesproken doel om 75% van de huishoudens aan te sluiten om gfe/t inzameling, het gebrek aan financiële dekking in de begroting en de noodzaak om de stijgende kapitaallasten van het vervangen van het wagenpark op te vangen.
Het advies is om vanaf het begin van 2027 500 verzamelcontainers te plaatsen en daarbij tussentijdse evaluaties uit te voeren. En tegelijkertijd het verschil in kosten tussen Amsterdam en Den Haag/Rotterdam te duiden. Het plaatsen van de 500 verzamelcontainers neemt twee jaar in beslag en vindt plaats tussen begin 2027 en begin 2029. 20% van de huishoudens zijn dan aangesloten.
De totale kosten bedragen € 3,5 miljoen. Hiermee wordt € 2 miljoen bespaard ten gunste van de stijging van de kapitaallasten.

Daarnaast is het ook van belang om de ontwikkelingen op het gebied van nascheiden te volgen. Met het nascheiden van gfe voldoet een gemeente niet aan de wettelijke verplichting. Het gfe wordt immers na nascheiding vergist en vergisten valt niet onder hoogwaardige verwerking omdat het digistaat verbrand wordt en niet in compost omgezet kan worden.
Er zijn twee uitzonderingsgronden om niet te hoeven voldoen aan de wettelijke verplichting: technische onhaalbaarheid en buitensporige kosten. Deze uitzonderingsgronden zijn nog niet uitgewerkt.

Op basis van de resultaten van de tussentijdse evaluaties van het plaatsen van de 500 verzamelcontainers, het uitwerken van de uitzonderingsgronden om niet te hoeven voldoen aan de wettelijke verplichting en het onderzoeken van de mogelijkheden van nascheiden worden verschillende scenario's uitgewerkt en kan het nieuwe college begin 2029 een besluit nemen over het vervolg.

Voor nu betekent het een aanpassing van het tussentijdse doel in 2030 van 30% van de huishoudens zijn aangesloten naar 20% van de huishoudens zijn aangesloten. Een besparing van € 2 miljoen. Met een besluitvormingsmoment in 2029 voor het verdere vervolg voor een eventueel verdere de uitrol van gfe inzameling en de financiële gevolgen daarvan. Vooralsnog blijft het uiteindelijke doel om 75% van de huishoudens aan te sluiten.

Egalisatievoorziening afval

De kosten van het inzamelen en verwerken van huishoudelijke afval worden gedekt met de opbrengsten vanuit de afvalstoffenheffing. Deze exploitatie betreft een gesloten financieel systeem. De afvalstoffenheffing mag ten hoogste kostendekkend zijn. Alle over- en onderschrijdingen ten opzichte van de begroting worden daarom verrekend met de voorziening afvalstoffenheffing. Dat betekent dat als er sprake is van lagere lasten of hogere baten dan begroot, het financiële voordeel wordt toegevoegd aan de voorziening. Dit geld blijft daarmee beschikbaar voor het dekken van toekomstige kosten in het gesloten systeem. Als er in enig jaar sprake is van hogere lasten of lagere baten dan begroot, dan komt dit financiële nadeel ten laste van de voorziening. Hiermee wordt voorkomen dat er een tussentijdse tariefsverhoging van de afvalstoffenheffing nodig is om de exploitatie van het gesloten systeem sluitend te krijgen.

Saldo ultimo 2025

Op basis van het concept Jaarverslag 2025 bedraagt het saldo in de voorziening € 56,1 miljoen per ultimo 2025. Het saldo in de Egalisatiereserve Afval is voor een groot deel opgebouwd in de periode 2022-2025.

Stand per 1-1-2022 (incl. OAT)	€ 15,1 miljoen	
Toevoeging overschot 2022	€ 13,3 miljoen	+
Toevoeging overschot 2023	€ 12,2 miljoen	+
Toevoeging overschot 2024	€ 3,3 miljoen	+
Toevoeging overschot 2025	€ 17,2 miljoen	+
Onttrekking aanpak schoon 2025	- € 5,0 miljoen	-/-
Stand ultimo 2025 (concept JV 2025)	€ 56,1 miljoen	

Intensivering aanpak schoon (€10 miljoen)

Bij de Begroting 2025 is besloten om incidenteel € 10 miljoen in te zetten vanuit de egalisatievoorziening afval voor extra inzet op een schoner Amsterdam. Dit leidt nog tot een aanwending van de voorziening van € 5 miljoen in 2026.

Buffer voor tegenvallers

Gelet op het doel van de voorziening is het verstandig om een deel van de in het verleden gerealiseerde overschotten in de voorziening aan te houden als buffer voor onverwachte financiële tegenvallers. Zo kan worden voorkomen dat er direct een tariefsverhoging van de afvalstoffenheffing nodig is. Als richtlijn houden we daarbij een buffer aan van 3% van het totale kostenbeslag van de exploitatie afvalstoffenheffing. Dat komt grofweg neer op een saldo van € 6 miljoen. Dit niveau achten we toereikend om onverwachte tegenvallers eenmalig te kunnen opvangen. Indien een tegenvaller een structureel karakter heeft, dan zal dit in de meerjarige begroting moeten worden opgenomen.

Tariefstelling afvalstoffenheffing vanaf 2027

Gelet op het saldo per ultimo 2025, en rekening houdend met de geplande aanwending in 2026 en het gewenste niveau van de buffer, is er nog sprake van een overschot in de voorziening. Dit

overschot kan worden betrokken bij de toekomstige tariefstellingen. Daarbij kan worden aangetekend dat het niet wenselijk is om het tarief te verlagen middels een eenmalige grote aanwending uit de voorziening. Want als de voorziening is uitgeput, dan moet deze tariefverlaging weer worden teruggedraaid. Dit leidt voor de bewoners tot een ongewenste grote schommelingen in het tarief. Het overmatige saldo in de voorziening kan wel worden gebruikt om toekomstig benodigde tariefstijgingen te faseren. De benodigde tariefstijging kan dan vertraagd of in kleinere stapjes worden doorgevoerd.

Alternatieve aanwending

De tarieven afvalstoffenheffing zijn niet kostendekkend. Jaarlijks wordt een bedrag van € 29,7 miljoen bijgedragen vanuit de algemene middelen. Dit maakt het mogelijk om het saldo van de voorziening voor een deel eventueel aan te wenden voor een alternatieve bestemming buiten het gesloten systeem van de afvalstoffenheffing. Dit gebeurt dan door de structurele bijdrage uit de algemene middelen aan het gesloten systeem incidenteel neerwaarts bij te stellen. Het tekort dat daardoor ontstaat binnen het gesloten systeem wordt dan opgevangen vanuit de voorziening.

Risico's voor andere kostenstijgingen

Centrum zonder zak

In de binnenstad voeren we proeven uit die beter passen bij het historische, drukke karakter van het centrum. Tevens loopt het programma "lichter op de wallen" dat zwaar transport in dat gebied serieus wil inperken. Dat heeft dan ook forse impact voor de afvalinzameling. Belangrijke verkenningen naast het plaatsen van boven- en ondergrondse containers zijn:

- Aanbiedplekken op het water;
- Transport van afval over water.

Alle alternatieven brengen aanzienlijk hogere kosten met zich mee en hebben mogelijk gevolgen voor de afvalstoffenheffing. Deze verkenning loopt in 2026 en kan waarschijnlijk begin 2027 worden voorgelegd voor verdere besluitvorming over de wijze van afvalinzameling in het centrum.

Groei en verdichting van de stad

- In 2050 heeft Amsterdam circa 1.079.000 inwoners.
- Tot 2050 zijn circa 200.000 woningen gepland, vooral via transformatie en nieuwbouw binnen bestaande bebouwing.
- De grootste groei vindt plaats tot 2030.

De groei vraagt om meer inzamelvoorzieningen, terwijl de openbare ruimte afneemt. Dit leidt tot een grotere inzet van duurdere systemen zoals Ondergronds Afval Transport. De Sluisbuurt is daarvan het eerste voorbeeld. De ontwikkeling van Havenstad leidt mogelijk tot meer inzet van duurdere systemen. Groei en verdichting is ook van invloed op de logistieke bedrijfsvoering en daarmee betaalbaarheid van de afvalinzameling. Het zal nog drukker worden op het al drukke op het wegennet. Meer tijd voor transport betekent minder tijd voor ophalen van afval terwijl het aanbod groeit. Zonder aanvullende maatregelen en voldoende ruimte voor logistieke processen betekent dat afname van efficiency en toename van uitvoeringskosten.

Transitie werven en overslagpunten

Het programma Transitie werven en overslagpunten (TWO) loopt al ruim 7 jaar en zal nog meerdere jaren duren. Belangrijkste knelpunten:

- Oplopende kosten en druk op kwaliteit van werven;
- Afname of onzekerheid rondom overslagpunten die essentieel zijn voor een efficiënte logistieke operatie;

- Recyclepunten komen verder buiten de stad te liggen, dit verkleint de bereidheid van bewoners om grof afval te brengen en vergroot het risico op afval naast de container.

Grof afval
Grof afval op straat neemt jaarlijks toe en behoort tot de grootste ergernissen in de stad. Ondanks duidelijke aanbiedregels dumpen bewoners grof afval regelmatig ongeoorloofd op straat. Het blijft dan soms dagen liggen. Afval en Grondstoffen ruimt dit alsnog op binnen de gestelde termijnen. Dat kost structureel extra inzet en omdat de meldingen niet zijn gelimiteerd is het moeilijk om onze prestatienormen te halen.
Onze grof-afvalstrategie richt zich op het volledig voorkomen van grof afval op straat door:
1. Bewoners te stimuleren grof afval zelf te brengen naar Recyclepunten;
2. Als dat niet mogelijk is, grof afval op afspraak bij de gemarkeerde plekken op te halen.

Deze aanpak loopt al in Weesp, Centrum en Watergraafsmeer maar is nog niet voldoende stabiel om stadsbreed in te voeren. Betrouwbare afspraken, korte afspraaktijden zijn belangrijke voorwaarden voor een succesvolle uitrol. Daarnaast is gerichte handhaving essentieel om gedrag structureel te verbeteren. Het zal een serieuze inzet vragen de komende jaren om het grofafvalprobleem beheersbaar te krijgen. Met deze aanpak is de verwachting ook dat het recyclepercentage toeneemt.

Relatie met het AEB
<u>Extra belasting op afvalverbranding</u>
Het kabinet heeft besloten de afvalstoffenbelasting (verbrandingsbelasting) fors te verhogen bovenop de CO_2-heffing. De effecten hiervan zijn onzeker, maar kunnen aanzienlijk zijn. Mogelijke risico's:
- Verminderde investeringszekerheid voor AEB, inclusief risico's voor CO_2-afvang en nascheiding.
- Stijgende verwerkingskosten voor Afval en Grondstoffen en dus hogere afvalstoffenheffing.
- Afname van maatschappelijk draagvlak voor afvalscheiding.
- Mogelijk meer restafval, dumpingen en vervuiling van gescheiden afval.

Een stagnerende ontwikkeling van nascheiding en stijgende tarieven maken het halen van hogere recyclingpercentages moeilijker.

Het is nog onduidelijk wat het strategisch plan van AEB gaat brengen. Hoe dan ook zijn AEB en de afvalinzameling en verwerking van de gemeente Amsterdam nauw met elkaar verbonden. Vanuit logistiek oogpunt is de verwerking van restafval "naast" de stad een optimale en kosten efficiënte oplossing.

Bedrijfsafval Amsterdam Contracten (BAC)
De afdeling BAC sluit contracten af met ondernemers voor het inzamelen van hun afval. Ze concurreert met commerciële inzamelaars maar valt tegelijk volledig onder de gemeentelijke organisatie en regelgeving. Die combinatie knelt steeds meer. Als gemeentelijke afdeling moet ze zich houden aan gemeentelijke inkoop- en aanbestedingsregels, kan ze niet zelfstandig investeren en heeft ze geen eigen website of profilering. Als (quasi-)marktpartij moet ze wél kostendekkend opereren en concurreren met commerciële bedrijven die al deze vrijheden wél hebben en bovendien ook opereren op landelijk niveau wat grote schaalvoordelen oplevert.
Zeker gezien de grote opgave om de inzameling van afval voor bewoners te verbeteren, door onder andere het gebiedsgericht inzamelen in te voeren, is het de vraag of de gemeente deze commerciële activiteit moet blijven uitvoeren. Voor het volgende college wordt een advies voorbereid voor de toekomst van BAC.

Bijlage 1: de basis

De basis: betrokken directies Schoon en bestuurlijke mandaten
In 2018 heeft een centralisatie van de uitvoerende taken vanuit de stadsdelen plaatsgevonden. De schaalvoordelen voor de openbare ruimtezijn destijds geraamd op € 30 miljoen. Stadswerken heeft een besparing van € 16 miljoen gerealiseerd. In navolging van deze centralisatie is in november 2019 is de directie Afval en Grondstoffen ontstaan uit de zeven stadsdeelorganisaties. Deze directie verzorgt de inzameling. Samen met Stadswerken (vegen en prullenbakken legen) leveren zij het ingezamelde afval in bij de afvalverwerker (AEB).

De begintijd van de centralisatie verliep turbulent. Zo kreeg A&G binnen drie maanden na oprichting te maken met de coronacrisis waardoor de implementatie van de reorganisatie niet de prioriteit kon krijgen die noodzakelijk was. Dit gold ook voor THOR (Toezicht en Handhaving Openbare Ruimte) die tegelijkertijd met A&G is ontstaan. De impact van de Coronacrisis bepaalde tegelijkertijd ook een ander dagelijks ritme van de werkzaamheden voor medewerkers.

Directies waar eveneens nauw mee samen wordt gewerkt zijn de directies Dienstverlening (meldingen afvaloverlast), de zeven stadsdeelorganisaties en stadsgebied Weesp en Belastingen (innen afvalstoffenheffing en reinigingsrecht en uitvoering kwijtscheldingsregeling). Ook de teams Gebiedsontwikkeling (werflocaties), R&D (inrichting openbare ruimte), Vastgoed/facilitair bureau (werflocaties) zijn directies waar nauw mee samen wordt gewerkt.

Met de Verordening op de stadsdelen is een groot deel van de taken door het College gemandateerd aan de Dagelijks Besturen van de stadsdelen en het stadsgebied. Bestuurlijk overleg met wethouders en/of Burgemeester is georganiseerd in portefeuillehoudersoverleggen.

Bijlage 2: Achtergrond CROW systematiek

CROW hanteert 5 ambitieniveau's voor het beheer van de openbare ruimte. Dat is A+, A, B, C of D. Om dit niveau te kunnen halen doen zij kwaliteitsmetingen (bijplaatsingen, zwerfafval, vulgraad prullenbakken). Conform de bijbehorende beeldmeetlat bekijken zij of de locaties voldoen aan de door de gemeenteraad vastgestelde norm op kwaliteitsniveau. Aan de kwaliteitsniveaus van de beeldmeetlaat worden de volgende oordelen gekoppeld:

Ambitieniveau		*Toelichting*
A+		Zo goed als nieuw / alles 100% schoon
A	Top	Heel goed in orde / prachtig straatbeeld, amper vervuiling
B	Verzorgd	Heel en functioneel / verzorgd straatbeeld, matige vervuiling
C	Sober	Verminderd comfort / romelig straatbeeld, behoorlijke vervuiling
D		Functieverlies / vuil

CROW adviseert om een maximale afwijking van **10%** te hanteren. Dat is de landelijke gehanteerde norm. De CROW-norm voor zwerfafval hanteert vaak een streefbeeld waarbij gemiddeld 90% van de metingen moet voldoet om een kwaliteitsniveau te behalen. Dat betekent dat als 90% van de metingen een B of hoger heeft kan worden gesproken over kwaliteitsniveau B. Een ambitieniveau van niveau B wordt alleen behaald als 90% van de metingen daaraan voldoet. Amsterdam heeft een ambitieniveau van 80% niveau B wat conform de CROW systematiek ongeveer gelijk staat aan niveau C.

A+	A	B	C	D
				
Er ligt geen afval in de omgeving van de container.	Er ligt weinig afval in de omgeving van de container.	Er ligt in beperkte mate afval in de omgeving van de container.	Er ligt redelijk veel afval in de omgeving van de container.	Er ligt veel afval in de omgeving van de container.
bijgeplaatst afval	bijgeplaatst afval	bijgeplaatst afval	bijgeplaatst afval	bijgeplaatst afval
0 stuks	≤ 1 stuk	≤ 3 stuks	≤ 5 stuks	> 5 stuks

Meetinstructie: Bijgeplaatst afval

A+	A	B	C	D
				
Er ligt geen grof zwerfafval.	Er ligt weinig grof zwerfafval.	Er ligt in beperkte mate grof zwerfafval.	Er ligt redelijk veel grof zwerfafval.	Er ligt veel grof zwerfafval.
zwerfafval grof (>10 cm)	zwerfafval grof (>10 cm)	zwerfafval grof (>10 cm)	zwerfafval grof (>10 cm)	zwerfafval grof (>10 cm)
0 stuks per 100m²	≤ 3 stuks per 100m²	≤ 10 stuks per 100m²	≤ 25 stuks per 100m²	> 25 stuks per 100m²

Meetinstructie: Zwerfafval grof

Bijlage 3: Overzicht CROW-scores op wijkniveau

De top 10 van slechtst scorende wijken is:

Wijknaam	Stadsdeel	Gecombineerde score 2025
Bijlmermuseum	Zuidoost	43,11%
K-Buurt	Zuidoost	54,31%
Ganzenhoef e.o.	Zuidoost	55,25%
H-Buurt	Zuidoost	58,64%
Venserpolder	Zuidoost	59,37%
Reigersbos	Zuidoost	60,12%
Transvaalbuurt	Oost	62,34%
Da Costabuurt	West	63,04%
Vondelparkbuurt	West	63,24%
Indische Buurt-West	Oost	64,04%

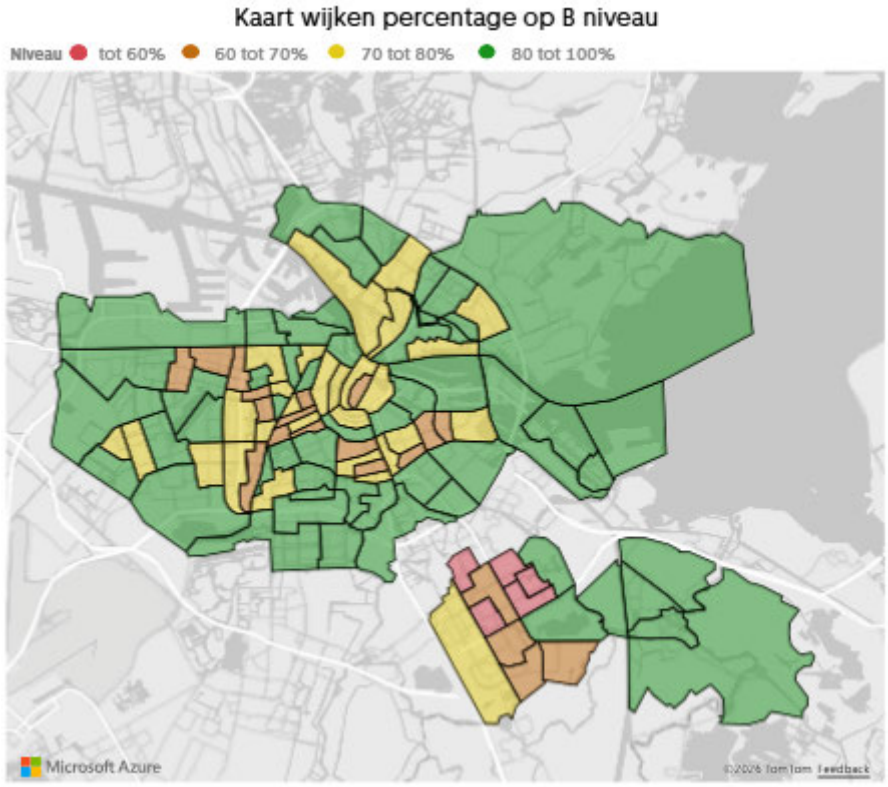

Combinatiescore %B-niveau: zwerfafval grof | bijplaatsingen containers

	tot 60%	
wijknaam_	stadsdeelnaam	2025
Bijlmermuseum	Zuidoost	43,11%
K-buurt	Zuidoost	54,31%
Ganzenhoef e.o.	Zuidoost	55,25%
H-buurt	Zuidoost	58,64%
Venserpolder	Zuidoost	59,37%

	60 tot 70%	

wijknaam_	stadsdeelnaam	2025
Reigersbos	Zuidoost	60,12%
Transvaalbuurt	Oost	62,34%
Da Costabuurt	West	63,04%
Vondelparkbuurt	West	63,24%
Indische Buurt-West	Oost	64,04%
De Kolenkit	West	64,88%
Zuid Pijp	Zuid	65,75%
Hoofdweg e.o.	West	65,81%
Van Galenbuurt	West	66,32%
Holendrecht	Zuidoost	66,35%
Hoofddorppleinbuurt	Zuid	67,51%
Slotermeer-Noordoost	Nieuw-West	67,77%
Oude Pijp	Zuid	67,90%
Amsterdamse Poort e.o.	Zuidoost	67,99%
Van Lennepbuurt	West	68,33%
Slotermeer-West	Nieuw-West	68,51%
Overtoomse Sluis	West	69,12%
Gein	Zuidoost	69,30%
Dapperbuurt	Oost	69,55%
Burgwallen-Oude Zijde	Centrum	69,57%

70 tot 80%

wijknaam_	stadsdeelnaam_	2025
Nieuwe Pijp	Zuid	70,29%
Bellamybuurt	West	71,59%
Stadionbuurt	Zuid	71,94%
Waterlandpleinbuurt	Noord	72,51%
Osdorp-Midden	Nieuw-West	72,73%
De Punt	Nieuw-West	73,01%
Jordaan	Centrum	73,53%
Nieuwmarkt/Lastage	Centrum	74,39%
Landlust	West	74,40%
Burgwallen-Nieuwe Zijde	Centrum	74,73%
Westindische Buurt	West	75,73%
Ijsselbuurt	Zuid	75,76%
Amstel III/Bullewijk	Zuidoost	75,79%
Oosterparkbuurt	Oost	75,84%
Geuzenbuurt	West	76,26%
Noordelijke IJ-oevers-Oost	Noord	76,47%
Grachtengordel-West	Centrum	76,71%
Overtoomse Veld	Nieuw-West	77,11%
Indische Buurt-Oost	Oost	77,26%
Westlandgracht	Nieuw-West	77,26%
Staatsliedenbuurt	West	77,56%

Volewijck	Noord	77,80%
Banne Buiksloot	Noord	77,96%
Weesperzijde	Oost	77,98%
Helmersbuurt	West	78,07%
Slotervaart-Zuid	Nieuw-West	78,40%
Grachtengordel-Zuid	Centrum	78,65%
Noordelijke IJ-oevers-West	Noord	79,82%